

Det globale i det diakonale – en teologisk, diakonal og menighetspedagogisk utfordring

De senere tiår har interessen for internasjonal diakoni øket betydelig i norske menigheter og innenfor kirken generelt. Gradvis utvikler det seg en samlet tenkning på dette området og mer sporadiske tiltak utvikler seg etter hvert til en mer samlet helhetlig strategi. Sentrale aktører er Kirkens Nødhjelp og misjonsorganisasjonene men også Kirkens ulandsinformasjon er en viktig partner på dette området. Høgskolelektor og diakonikandidat Inger Kjersti Lindvig har gjennom en omfattende undersøkelse i forbindelse med sin hovedoppgave i pedagogikk undersøkt Den norske kirkes arbeid for fred, global rettferdighet og vern om skaperverket under perspektivet Fra holdning til handling. Diakonos har møtt henne for å høre mer om dette arbeidet.

AV OLAV FANUELSSEN

Hva har fått deg til å gå løs på dette arbeidet?

Jeg har i mange år vært opptatt av og engasjert i spørsmål knyttet til den verdensvide kirkes arbeid for fred, global rettferdighet og vern om skaperverket. Ulike typer feltarbeid i Afrika, Latin-Amerika og Asia har gitt meg personlige møter med materielt fattige mennesker og deres livsvirkelighet, mennesker som lever i ufred, som er rammet av global urettferdighet og et manglende vern om skaperverket. Dette har igjen ført til interessen for å forstå mer av årsak og virkning av det som skjer. Foreløpig må jeg si meg enig i påstanden fra Lester Brown i State of the World 1988 at "Vi står igjen med den nøkterne erkjennelsen at de beslutninger som fattes av vår generasjon, blir de første

som vil avgjøre om jorden forblir beboelig. Dersom den allmenne forståelsen nå ikke utvikler seg til en bred støtte for vidtgående endringer, vil vi ikke kunne å sne de utviklingstendensene som undergraver våre barns fremtid".

For meg er det slik at det å skape en allmenn forståelse for handlingsmot og en tilsvarende vilje til å sne de utviklingstendenser og strukturer som er i ferd med å ødelegge eksistensgrunnlaget for mennesker og natur, er blant de viktigste globale, nasjonale og lokale pedagogiske anliggender for både kirke og samfunn i vår moderne tid.

Det er her kirken og menighetspedagogikken kommer inn i bildet?

Ja, mitt utgangspunkt har vært å se på dette som en menighetspedagogisk oppgave som del av det diako-

nale oppdraget. For å få et innblikk i hvordan menighetene tenker på dette området har jeg gjort en spørreundersøkelse der jeg henvendte meg til 450 menigheter i Den norske Kirke. 50% av de spurte gav et svar. Jeg tenkte i utgangspunktet at dette er et felt der kirken er usikker og famlende, men etter hvert som resultatene forelå ble jeg mer og mer ydmyk. Det gjøres virkelig mye flott på dette området.

De forholdene jeg har sett på er menighetens holdning til de mål som sentralkirke organer har trukket opp, hvordan menigheten innholdsbestemmer arbeidet og hvordan den arbeider for fred, global rettferdighet og vern om skaperverket. Videre har jeg sett på de rammefaktorer som arbeidet foregår innenfor og til sist hvordan menigheten

vurderer sitt eget arbeid.

Hvordan er så holdningene i menighetene?

Data viser at 98% av de spurte gir sin klare tilslutning til det sentralkirkelige mål om å arbeide for fred, global rettferdighet og vern om skaperverket. I datamaterialet fant jeg også at det er høy grad av bevissthet om den bibelske begrunnelse for arbeidet, og at de aller fleste begrunner arbeidet med henvisning til forvalteroppdraget, altså med henvisning til den 1. trosartikkel. Dette er noe overraskende ettersom diakonien tradisjonelt har vært knyttet til den 2. trosartikkel. Kun få knytter an oppdraget til den 3. trosartikkel eller til en helhetlig trinitarisk diakoniforståelse.

Hvordan innholdsbestemmer menighetene dette

arbeidet?

I forhold til alle de positive holdningene forventet jeg å finne en stor grad av aktiviteter og handlinger integrert i menighetenes totale virksomhet. Men hele 62% mener arbeidet er lite integrert i menighetens totale virksomhet og en enda større andel sier at dette arbeidet ikke er integrert gjennom hele kirkeåret. Det er knyttet til faste tidsavgrensede arrangementer som temagudstjenester, temadager og prosjekter der særlig fastetiden med fasteaksjoner, menneskerettighets søndag og u-landssøndag er sentrale tiltak. Det viser seg at arbeidet i stor grad legges til konfirmantarbeidet og til gudstjenestelivet. I liten grad regnes dette som en del av det diakona-

le arbeidet og i enda mindre grad til dåpsopplæringsarbeidet og voksenarbeidet. Altså, at det skulle være en sammenheng mellom positive holdninger og stor grad av aktivitet stemmer ikke. Det kan med andre ord her dreie seg om en svak sammenheng mellom holdning og handling.

Hvilke arbeidsmåter benytter menighetene?

Jeg fant faktisk at hele 97% av menighetene ikke har noen gjennomtenkt plan for arbeidet for fred, global rettferdighet og vern om skaperverket, dette til tross for at de har gitt sin klare tilslutning til mål og idealer. Arbeidet er nok for det meste lagt til menighetens allerede fastlagte merkedager eller pro-

sjekter og tradisjonelle virksomhetsområder. Disse preges av formidlingspregede arbeidsmåter. Det er lite som tyder på at arbeidet drives ut fra direkte problemorienterte, problembaserte eller erfaringsbaserte og frigjørende prinsipper. Men det ser ut til at de arbeidsformer som i dag brukes i liten grad samsvarer med de spurtes egne læringserfaringer og de strategier de selv mener er å foretrekke ved en økt satsing på arbeidet i menighetene.

Du har også sett på forskjellige rammefaktorer som påvirker mulighetene for å realisere arbeidet?

Ja, jeg har sett på personfaktorer, de organisatoriske rammer og på tidsbruken. Et flertall av de spurte bruker under 10% av sin tid til dette arbeidet. Ut fra et helhetsinntrykk er det imidlertid mye som tyder på at en manglende gjennomtenkt plan for arbeidet og mangelen på kateketer og diakoner er fremtredende og en avgjørende hindring for en vellykket realisering av arbeidet.

Til slutt, hva med menighetens vurdering av arbeidet?

I gjennomgangen av hovedfunnene i oppgaven har jeg funnet at det er samsvar mellom Den norske kirkes formulerings- og realiseringsnivå når det gjelder holdninger til målet i arbeidet. På tross av de spurtes positive holdninger til de formulerte mål og idealer, har data materialet vist at holdningene ikke har medført de forventede handlinger. Det ser ut til at enkeltmeneskene i menigheten er der at de ønsker å handle, men at menigheten som organisasjon fortsatt befinner seg i en bevisstgjørings- og avklaringsprosess. Kanskje må kirken i realiseringen av arbeidet for fred, global rettferdighet og vern om skaperverket i langt større grad lære noe nytt om det å lære.

Undersøkelsen har vist at de spurte har positive holdninger til dette arbeidet og at de er handlingsdisponerte. I arbeidet med å aktivisere dette handlingspotensialet ligger slik jeg ser det, et iboende og grensesprengende kritisk frigjørende potensiale som utfordrer hele Den norske kirke til en radikal og ennå uprøvd menighetspedagogisk nytenkning inn i et nytt årtusen. ●